

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1937 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner dels om sänkning av portot för lokal postbefordran av brev dels ock angående viss ändring av gällande bestämmelser om brevbefordran mot lokalporto.

(1:a avd.)

Till bevillningsutskottet hava hänvisats följande motioner rörande lokalbefordran av post, nämligen

motionen nr 110 i första kammaren av herr *Holmström*, däri hemställt, »att riksdagen må besluta, att portot för lokal postbefordran av brev skall sänkas från 10 öre till 5 öre», samt

motionen nr 329 i andra kammaren av herr *Närlinge* m. fl., däri hemställt, »att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder för en sådan ändring av poststadgan, att brevbefordran sker mot lokalporto i alla de fall då brev icke postbehandlas å mer än en poststation».

Befodringsavgifterna för inrikes brev utgå sedan den 1 oktober 1922 med följande belopp:

Viktgrupp	för lokalbrev	för annat brev än lokalbrev
högst 20 gr.	10 öre	15 öre
över 20—125 »	20 »	30 »
» 125—250 »	30 »	45 »
» 250—500 »	40 »	60 »

År 1934 beslöt riksdagen, på förslag av Kungl. Maj:t (prop. nr 53; riksdagens skrivelse nr 247), »att de särskilda avgifter, som stadgats eller komma att stadgas för lokalbefordran av vissa slags postförsändelser, skola gälla

dels beträffande försändelse, som inlämnas å fast postanstalt eller som dit inkommer utan att hava vare sig behandlats av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordrats å järnvägs-, ångbåts- eller landsvägslinje och vilken från nämnda postanstalt eller annan fast postanstalt å samma ort tillställas adressaten direkt eller genom lokalbrevbärare;

dels ock, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas, be-
träffande försändelse, som postbehandlas allenast inom stad, köping eller liknande samhälle eller allenast inom särskilt, av Kungl. Maj:t fastställt lokalportoområde».

I sak innefattar detta beslut allenast det tillägg till tidigare bestämmelser, att varje stad, köping eller liknande samhälle skall, oberoende av det sätt, varpå posten befordras eller utdelas inom samhället, betraktas såsom ett särskilt lokalportoområde.

På sätt av det föregående framgår hava i de föreliggande motionerna framställtts förslag dels om sänkning av befordringsavgiften för lokalbrev från 10 till 5 öre (I: 110) dels ock om skrivelse till Kungl. Maj:t med hemställan om åtgärder för en sådan ändring av nuvarande bestämmelser rörande lokal postförsändelse att brev må befordras mot lokalporto i alla de fall, då de icke postbehandlas å mer än en poststation (II: 329). Beträffande motiveringen för dessa förslag får utskottet hänvisa till motionerna.

I anledning av det i motionen II: 329 framställda förslaget, vilket åsyftar att landsbygdens befolkning skulle i större utsträckning än hittills komma i åtnjutande av förmånen av lokalporto, torde en redogörelse böra lämnas för riksdagens ställning till liknande förslag åren 1922, 1925 och 1934.

Till en början må erinras, att det särskilda lokalportot upphävdes från och med den 1 juli 1920, vilken åtgärd torde få betraktas såsom ett led i de under kristiden upprepade gånger vidtagna höjningarna av de inrikes postavgifterna, ävensom att redan vid 1921 års riksdag förslag motionsvis framställdes om återinförande av lokalporto. Motionen i ämnet föranledde emellertid, i enlighet med bevillningsutskottets hemställan (bet. nr 56), icke någon riksdagens åtgärd. Förslag i nämnda hänseende framställdes även i motion vid 1922 års riksdag. Detta förslag tillstyrktes av bevillningsutskottet i betänkande nr 36, däri utskottet — under erinran att 1917 års bestämmelse om innebörden av beteckningen lokalbefordran skulle komma att lända till efterrättelse — gjorde bland annat följande uttalande:

»Inom utskottet har anmärkts, att för landsbygden nämnda bestämmelses tillämpning visat sig förenad med vissa olägenheter. Särskilt har framhållits såsom oskäligt, att brev, som inlämnades å en postanstalt på landet och tillställdes adressaten genom lantbrevbärare, icke kunde behandlas såsom lokalpost, även om den sträcka, som befordran med brevbärare omfattade, vore mycket kort. Vidare har inom utskottet påpekats, att vid postbefordran mellan städer och till desamma hörande förstäder bestämmelserna om lokalpost icke tillämpats i vissa fall. Utskottet har ansett vad sålunda anförts vara värt beaktande och har därför velat fästa uppmärksamheten på oförmälda förhållanden och uttala önskan, att Kungl. Maj:t ville taga under övertvägande frågan, huruvida och på vad sätt berörda intressen må kunna bättre än nu tillgodoses, samt att Kungl. Maj:t måtte, därest förhållandena finnas därtill föranleda, för riksdagen framlägga förslag till ändring av ovan återgivna bestämmelse.»

Riksdagen fattade beslut i enlighet med vad utskottet hemställt, men först efter gemensam omröstning, varför bevillningsutskottets nysst återgivna uttalande icke inflöt i riksdagens till Kungl. Maj:t avlatna skrivelse i ämnet.

Vid 1925 års riksdag framställdes i två motioner förslag om ändring av de allmänna bestämmelserna rörande lokalbefordran av post, i syfte att landsbygden skulle i större utsträckning än vad dittills vore fallet komma i åtnjutande av de förmåner, lokalportot medförde. I den ena motionen (II: 84) yrkades, »att riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t begära förslag till sådan ändring av gällande bestämmelser i allmänna poststadgan rörande lo-

kalbefordran, att försändelse som behandlas allenast av en fast postanstalt eller ock endast av lantbrevbärare må åsättas de lägre portoavgifter som gälla för lokalbefordran». I den andra motionen (II: 220) åter yrkades, »att riksdagen ville besluta, att de lokalportosatser, som nu äro gällande inom städer och andra samhällen, där kringföring av postförsändelser äger rum, från och med den 1 nästkommande juli månad även komma att bli gällande å de lantbrevbäringslinjer, vars försändelser ej behandlas vid någon annan postanstalt än den varifrån lantbrevbäringen utgår». Över motionerna avgav generalpoststyrelsen yttrande (bil. till 1925 års bevillningsutskotts bet. nr 36). I detta sitt yttrande meddelade generalpoststyrelsen, att den fråga, som i motionerna avhandlades, ofta varit under övertvägande, samt redogjorde för de svårigheter, som möta vid försök att ordna frågan på ett tillfredsställande sätt. Med stöd av sålunda och i övrigt lämnad utredning ansåg sig generalpoststyrelsen icke kunna förorda, att riksdagen beslutade i överensstämmelse med någondera av motionerna. Styrelsen funne emellertid motionernas syfte behjärtansvärt, men kunde icke utan en grundlig utredning angående alla på frågan inverkan omständigheter framlägga något förslag i ämnet. En sådan utredning komme säkerligen att ytterligare påvisa svårigheten av att uppställa en allmän, för varje särskilt fall giltig regel. Styrelsen ifrågasatte emellertid, huruvida icke riksdagen kunde finna lämpligt bemyndiga Kungl. Maj:t att bestämma i vilka fall av riksdagen beslutat lokalporto finge komma till användning. Styrelsen skulle icke underlåta att med beaktande av motionernas syfte verkställa en utredning i frågan samt, när densamma slutförts, ingå till Kungl. Maj:t med den framställning, vartill utredningen kunde giva anledning.

1925 års bevillningsutskott anförde i sitt betänkande i anledning av motionerna, att utskottet i likhet med 1922 års bevillningsutskott funnit de gällande bestämmelserna om innebörden av beteckningen lokalbefordran i tillämpningen bliva för landsbygdens del förenade med vissa olägenheter. Genom vad generalpoststyrelsen i sitt yttrande anförts fann emellertid utskottet ådagalagt, att de ändringar i bestämmelserna, som i motionerna föreslagits eller antytts, icke vore tillfredsställande, och förslag till någon annan lösning av frågan hade generalpoststyrelsen icke framlagt. Något förslag i motionernas syfte, som skulle kunna av utskottet förordas, förelåg alltså icke. Utskottet ville icke heller tillstyrka riksdagen att påkalla ytterligare utredning i den synbarligen mycket svårlösta frågan om de lämpliga gränserna för lokalportots tillämplighet, särskilt som det syntes utskottet tveklaktigt, huruvida ett lägre lokalporto borde allt framgent bibehållas. Därest i en framtid förutsättningarna för införande av ett gemensamt riksporto för alla inrikes brev komme att föreligga, talade nämligen härför enligt utskottets mening goda skäl, om än utskottet icke ville därom för det dåvarande göra något bestämt uttalande. I enlighet med utskottets hemställan föranledde motionerna icke någon riksdagens åtgärd.

Vid 1934 års riksdag väcktes i anledning av den inledningsvis berörda propositionen nr 53 angående ändring i gällande bestämmelser rörande lokal postförsändelse en motion (II: 510) med yrkande att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte besluta sådana ändrade grunder, att en postanstalts adressområde och dess lokalportoområde komme att sammanfalla, eller i händelse detta yrkande icke kunde bifallas, att riksdagen med avslag å propositionen måtte begära ny utredning om förslag till bestämmelser rörande lokalporto med beaktande av att landsbygden i större grad än dittills kunde bliva delaktig av den förmån, som lokalportot innebure. Bevillningsutskottet vid 1934 års riksdag erinrade i sitt yttrande över propositionen och motionen (bet. nr 38) om frågans tidigare behandling samt framhöll,

att motionen nära anslöt sig till den tanke, som framfördes i motionen II: 84 vid 1925 års riksdag. Då sistnämnda motion av såväl generalpoststyrelsen som 1925 års bevillningsutskott ansågs icke innebära en tillfredsställande lösning av frågan, kunde 1934 års bevillningsutskott icke heller tillstyrka, att det i motionen II: 510 framförda förslaget lades till grund för ett riksdagens beslut. Enligt preliminär beräkning skulle genomförandet av det i motionen II: 510 framställda förslaget medföra en inkomstminskning av 150,000—200,000 kronor för år. Om den i motionen föreslagna lösningen varit ur postal synpunkt tillfredsställande, hade enligt utskottets uppfattning en inkomstminskning av nämnda storleksordning i och för sig icke behövt utgöra hinder för förslagets realiserande. Utskottet anförde vidare följande:

»Spörsmålet om lokalportot påverkas för landsbygdens del jämväl av motoriseringen av postbefordringen. Frågan om en allmänare användning för postbefordran av omnibusar och andra motorfordon, som av enskilda användas i linjetrafik, är, enligt vad utskottet inhämtat, föremål för utredning inom generalpoststyrelsen. Därest i samband med denna utredning uppkommer förslag om en mera tillfredsställande lösning av landsbygdens lokalportofråga än de förut vid skilda tillfällen framförda uppslagen i ämnet, torde det kunna förväntas, att generalpoststyrelsen underställer Kungl. Maj:ts vederbörliga förslag i ämnet. Med hänsyn härtill och då det torde ligga i Kungl. Maj:ts och generalpoststyrelsens intresse att medverka till en lösning av den sedan länge diskuterade frågan om lokalporto för landsbygden, har utskottet icke funnit skäl biträda det i motionen alternativt framställda yrkandet om utredning och förslag i ämnet.»

I enlighet med utskottets hemställan beslöt riksdagen att, med avslag å motionen II: 510, bifalla propositionen nr 53.

För erhållande av erforderlig utredning i frågan har bevillningsutskottet i grundlagsenlig ordning begärt, att *generalpoststyrelsen* måtte till utskottet avgiva yttrande i anledning av de föreliggande motionerna I: 110 och II: 329. I det yttrande, som till följd härav kommit utskottet tillhanda och vilket i avtryck åtföljer detta betänkande såsom bilaga, har generalpoststyrelsen förklarat sig icke kunna tillstyrka bifall till någon av de båda motionerna. Beträffande det i motionen I: 110 framställda förslaget om sänkning av lokalportot framhåller generalpoststyrelsen bland annat, att den inkomst, som postverket möjligen går miste om genom att viss lokal utdelning verkställs av enskilda, icke lär vara av den storleksordning, att den kan motivera en nedsättning av lokalportot, ävensom att det med hänsyn till postverkets kostnader för lokalbrev är helt omotiverat att sätta portot för dessa brev till endast $\frac{1}{3}$ av riksportot. Vad angår motionen II: 329 framhåller generalpoststyrelsen, att innebörden av denna är i huvudsak densamma som i de vid 1925 och 1934 års riksdagar väckta motionerna i frågan samt att vad ämbetsverket år 1925 anförde i stort sett fortfarande äger giltighet. Efter att bland annat hava framhållit att svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning i frågan sedermera ytterligare ökats, förklarar generalpoststyrelsen, med hänsyn till alla föreliggande omständigheter och då nya kombinationer alltid äro tänkbara, att styrelsen såsom sin mening måste uttala, att det torde kunna anses omöjligt att erhålla sådana bestämmelser angående lokalportots tillämpning, att därigenom skapas full rättvisa för alla och att svårigheter icke

uppstå vid tillämpningen. Härtill fogas det uttalandet, att emot den nuvarande definitionen anmärkningar visserligen kunna göras, men att det icke är anledning göra någon ändring, så länge något bättre icke kan åstadkommas.

Det i motionen I: 110 framställda förslaget om sänkning av lokalportot för brev från 10 till 5 öre finner sig utskottet, på av generalpoststyrelsen anförda skäl, icke kunna tillstyrka.

Utskottet.

Vad angår det i motionen II: 329 framställda förslaget att brevbefordran skulle ske mot lokalporto i alla de fall, då brev icke postbehandlas å mer än en poststation, må framhållas, att detta förslag liksom de av 1925 och 1934 års riksdagar behandlade förslagen i samma ämne åsyftar att landsbygdens befolkning skulle i större utsträckning än hittills komma i åtnjutande av förmånen av lokalporto. Av enahanda skäl, som bevillningsutskottet vid nämnda års riksdagar anförde, finner utskottet den nu föreliggande motionen icke kunna läggas till grund för något riksdagens beslut. Härvid får utskottet även hänvisa till generalpoststyrelsens uttalande, att svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning av denna fråga ytterligare ökats sedan styrelsen år 1925 yttrade sig i ämnet. I detta sammanhang tillåter sig utskottet fästa uppmärksamheten på, att 1936 års riksdag hos Kungl. Maj:t hemställt om åtgärder för ett bättre tillgodoseende av landsbygdens behov, i vad gäller lantbrevbäringen (skrivelse nr 254), samt att de sålunda åsyftade förbättringarna av postförhållandena skulle bliva ägnade att på ett annat postalt område än det nu föreliggande utjämna skillnaden mellan städer, köpingar och liknande samhällen å ena samt landsbygden å andra sidan.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

- 1) att motionen I: 110 av herr Holmström, om sänkning av portot för lokal postbefordran av brev, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt
- 2) att motionen II: 329 av herr Närlinge m. fl., angående viss ändring av gällande bestämmelser om brevbefordran mot lokalporto, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 mars 1937.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar *Viktor Larsson, friherre Lagerfelt, Wohlin, Wahlmark, Elof Andersson, Sjødahl, Bengtsson, Ekman, Robert Berg* och *Gustaf Björkman*; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Norrköping, *Lövgren, Björklund, Andersson* i Dunker, *Olsson* i Gävle, *Ericson* i Boxholm, *Hammarlund, Werner* i Hultsfred, *Hagberg* i Malmö och *De Geer* i Lesjöfors.

Bilaga.

Till Riksdagens Bevillningsutskott.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 27 januari 1937 har bevillningsutskottet anhallit om generalpoststyrelsens yttrande över två inom riksdagen väckta motioner, den ena om sänkning av portot för lokal postbefordran av brev, den andra angående viss ändring av gällande bestämmelser om brevbefordran mot lokalporto. Sedan Kungl. Maj:t anbefallt generalpoststyrelsen att skyndsamt avgiva och till Eder överlämna det begärda yttrandet, får generalpoststyrelsen anföra följande.

Frågan om lokalportot och om de områden, inom vilka detta bör utgå, har vid upprepade tillfällen varit föremål för behandling hos riksdagen och inom generalpoststyrelsen. Under tiden 1 juli 1920—30 september 1922 utgick riksporto för samtliga inrikes brev. Den närmaste anledningen till att det särskilda lokalportot slopades vid 1920 års riksdag var visserligen behovet av ökade inkomster för postverket, men generalpoststyrelsen framhöll även i sin skrivelse den 9 mars 1920 (i huvudsak återgiven i proposition nr 256 till 1920 års riksdag), att jämväl vissa principiella skäl talade mot lokalportots bibehållande. Samma synpunkter anfördes även av vederbörande departementschef såväl i propositionen som vid ärendets behandling i riksdagen. Statsrådet gjorde bl. a. det uttalandet, att tiden borde vara inne att även i vårt land taga bort den, enligt statsrådets förmenande, av intet motiverade förmån, som vissa orter hade i postalt hänseende. På ungefär enahanda sätt som år 1920 är lokalportofrågan behandlad i proposition nr 186 till 1921 års riksdag.

Frågan upptogs ånyo till behandling i generalpoststyrelsens underdåniga skrivelse den 27 februari 1922. I denna gjorde styrelsen en sammanfattning av de skäl, som syntes tala emot ett särskilt lokalporto. Generalpoststyrelsen anförde i detta hänseende följande.

»Behandlingen av en lokalförsändelse ställer sig i många fall lika dyr som behandlingen av en riksförsändelse, och, även om man utgår ifrån att medelkostnaden är lägre för en lokalförsändelse än för en riksförsändelse, så är icke införandet av ett särskilt, lägre lokalporto mera motiverat än bestämmande av olika avgifter för riksbrev allt efter de olika befordringsvägarnas längd samt de olika belopp, vartill övriga kostnader belöpa sig;

lokalportot är en förmån, varav endast en mindre del av befolkningen begagnar sig och som endast i ringa mån kommer den i postalt hänseende sämst ställda delen av befolkningen, nämligen lantbefolkningen, till godo;

bestämmandet av, inom vilka gränser lokalportot skall gälla, vållar stora svårigheter och omöjliggör i många fall, trots vidlyftiga detaljbestämmelser, en rättvis tillämpning av denna förmån;

den omständigheten, att man i många andra länder, exempelvis England och Frankrike, icke har något särskilt lokalporto, synes jäva uppfattningen därom, att ett dylikt porto skulle vara av verkligt behov.»

Med anledning av vad styrelsen sålunda anført, uttalade styrelsen såsom sin mening, att det vore principiellt riktigt samt dessutom ur flera synpunkter

lämpligt, att ett enhetligt porto gällde för alla inrikes brev. Denna mening biträddes av vederbörande statsråd (proposition nr 143 till 1922 års riksdag). Riksdagen beslöt emellertid i enlighet med en i andra kammaren väckt motion (nr 79), att ett särskilt lokalporto skulle återinföras.

I detta sammanhang må erinras om att 1925 års bevillningsutskott i sitt betänkande nr 36, med anledning av motioner med förslag om ändring av bestämmelserna angående lokalbefordran, anförde bl. a., att utskottet icke ville tillstyrka riksdagen att påkalla ytterligare utredning i den synbarligen mycket svårlösta frågan om de lämpliga gränserna för lokalportots tillämpning, särskilt som det syntes utskottet tvivelaktigt, huruvida ett lägre lokalporto borde allt framgent bibehållas. Därest i en framtid förutsättningarna för införandet av ett gemensamt riksporto för alla inrikes brev komme att föreligga, talade nämligen härför enligt utskottets mening goda skäl, om än utskottet icke ville därom för det dåvarande göra något bestämt uttalande.

De skäl mot ett särskilt lägre lokalporto, som anförts vid nu nämnda och åtskilliga andra tillfällen, kvarstå fortfarande. Utvecklingen under de senaste åren har också gjort dessa skäl starkare. Genom den bebyggelse, som i allt större utsträckning försiggår utanför de ursprungliga samhällenas områden, och de ändringar av förbindelserna, som särskilt på grund av motortrafiken ofta äga um, inträda nya förhållanden med krav på lokalportots användning inom nya områden.

Så är exempelvis förhållandet beträffande landsbygden omkring Stockholm. Ehuru det särskilda lokalportoområdet för Stockholm fått en sådan omfattning, att 1922 års statsrevisorer funno sig böra anmärka därpå, göras ofta framställningar om utvidgning av området. Med anledning av en sådan framställning pågår för närvarande hos generalpoststyrelsen en av Kungl. Maj:t anbefalld utredning i fråga om ändrade grunder för bestämmande av Stockholms lokalportoområde. Även från Göteborgs omgivning har framställningar gjorts om utsträckning av Göteborgs lokalportoområde.

Beträffande den rena landsbygden ha förslag framkommit vid flera tillfällen utan att dock leda till något resultat. Orsaken till att någon ändring icke vidtagits i detta hänseende torde mindre vara frågans ekonomiska betydelse — även om denna icke får förbises — än den omständigheten, att det icke varit möjligt att finna en lösning, vilken skulle ge full rättvisa åt alla utan att medföra icke önskvärda konsekvenser samt praktiska olägenheter.

Det bör heller icke förbises, att lokalportot ofta medför olägenheter för allmänheten genom den lösenbeläggning, som — till obehag för såväl avsändare som adressat — måste ske i de många fall, då avsändaren icke inhämtar ordentliga upplysningar angående lokalportots tillämpning, samt vid brevs eftersändning till annan ort.

Redan vid 1916 års riksdag framlades från lantmannahåll i en motion (II: 42) förslag om ett riksporto för alla inrikes brev. Såsom motivering anfördes, att det huvudsakligen vore städerna, som finge nytta av lokalportot och att detta innebure en orättvisa mot landsbygden. Samma synpunkt har sedan föranlett flera motioner i riksdagen, ehuru man då inriktat sig icke på borttagande av lokalportot utan på dess utökade användning i fråga om landsbygden.

Beträffande den ekonomiska sidan av lokalportofrågan framhöll generalpoststyrelsen i sin härovan delvis återgivna skrivelse den 27 februari 1922 såsom sin mening, att behandlingen av en lokalförsändelse i många fall ställde sig lika dyr som behandlingen av en riksförsändelse. Skulle postavgiften fastställas med hänsyn till kostnaderna, återkomme man till det redan vid frimärkenas införande övergivna zonsystemet. Det är uppenbart, att ett brev, som avlämnas direkt till en vid järnväg belägen poststation,

befordras några mil i en brevlåda å tåget samt avhämtas å adresspoststationen, kostar postverket betydligt mindre än t. ex. ett lokalbrev i Stockholm eller ett brev, som å landsbygden befordras av lantbrevbärare.

Det ställer sig naturligtvis vanskligt att göra några beräkningar, och sådana måste under alla förhållanden bliva mycket approximativa. Det är emellertid anledning antaga, att postverkets kostnader för lokalbrev efter hand ökas beroende på bebyggelsen i samhällenas utkanter. Härtill kommer, att postutdelning genom s. k. lådbrevbäring anordnas å platser, där någon utdelning förut icke förekommit.

Det kan icke råda någon tvekan om att största rättvisa och bästa ordning skulle vinnas genom fastställandet av ett riksporto för alla inrikes brev. En sådan åtgärd komme emellertid att medföra höjning av avgiften för lokalbrev, under förutsättning att riksportot skulle utgå med nuvarande belopp. Med hänsyn till de stora överskott, som postverket för närvarande har att uppvisa, lär höjning av någon postavgift näppeligen kunna ifrågasättas. Lokalportot torde därför icke kunna slopas, med mindre det nuvarande riksportot sänkes. Ett lågt riksporto kommer samtliga korrespondenter till godo, då däremot ett särskilt lokalporto är till fördel för endast ett mindretal korrespondenter.

Inom riksdagen har vid flera tillfällen framhållits, att postavgifterna icke borde sättas högre än att de inbringa vad som erfordras för täckande av postverkets driftkostnader och för skälig vinstmarginal. De höjningar av postavgifterna, som vidtogos huvudsakligast under åren 1917—1920, voro påkallade av särskilda förhållanden, vilka icke längre äro för handen. Postverket lämnar för närvarande ett betydande överskott. Om hänsyn tages endast till postverkets ekonomi, kan därför en sänkning av postavgifterna icke anses omöjlig att genomföra. Styrelsen tillåter sig dock framhålla, att det nuvarande portot för riksbrev icke kan anses anmärkningsvärt högt. Höjningen, 50 % sedan 1914, torde i stort sett motsvara den allmänna kostnadsökningen.

Generalpoststyrelsen har ansett sig kunna antaga, att den nu lämnade redogörelsen skall vara av ett visst intresse vid bedömning av de nu föreliggande motionerna.

Vad angår motionen om sänkning av lokalportot, vill generalpoststyrelsen — med anledning av vad i densamma anförts — framhålla, att den inkomst, som postverket möjligen går miste om genom att viss lokal utdelning verkställas av enskilda, icke lär vara av den storhetsgrad, att den kan motivera en nedsättning av lokalportot. Vad särskilt beträffar reklamtryck, cirkulär o. d., försändas dessa i stor utsträckning såsom masskorsband mot en avgift av 4 öre, således billigare än det av motionären ifrågasatta lokala brevportot. Mot masskorsbandsporto utdelar postverket numera även adresslösa försändelser t. ex. till samtliga hushåll å viss eller vissa platser.

Med hänsyn till postverkets kostnader för lokalbrev är det helt omotiverat att sätta portot för dessa brev till endast $\frac{1}{3}$ av riksportot.

Generalpoststyrelsen anser sig även böra framhålla, att avgifterna för de olika slagen av brev försändelser (brev, brevkort och korsband) ha ett visst inbördes sammanhang. Det medför därför vissa vanskligheter att ändra endast en av dessa avgifter. Sättes lokalportot för brev enligt motionens förslag till 5 öre, bleve avgiften för ett dylikt brev och ett korsband densamma. Detta vore måhända av mindre betydelse. Däremot är det väl näppeligen tänkbart att fastställa avgifterna på sådant sätt, att ett brevkort, befordrat inom ett visst område, skall draga dubbelt så hög avgift som ett inom samma område befordrat brev. För att komma ifrån en dylik oformlighet bleve det nödvändigt att sänka även brevkortsportot till 5 öre. Såväl

i den inrikes svenska posttrafiken som i Sveriges postförbindelser med utlandet är dock brevkortsportot satt till $\frac{2}{3}$ av det allmänna brevportot. Man kan naturligtvis även tänka sig införandet av ett lokalporto för brevkort, varvid postverket skulle anskaffa lokala brevkort. En sådan utvidgning av lokalportofrågan läser emellertid knappast behöva diskuteras.

Generalpoststyrelsen äger icke tillgång till några statistiska uppgifter angående antalet lokalbrev under de senaste åren. Med stöd av förut verkställda undersökningar kan dock beräknas, att en sänkning av portot till 5 öre skulle medföra en inkomstminskning för postverket av minst 1.5 miljon kronor. Det förutsattes givetvis, att nedsättningen skulle gälla alla portosatser, d. v. s. avgifterna i de olika viktgrupperna skulle bli resp. 5, 10, 15 och 20 öre i stället för såsom för närvarande resp. 10, 20, 30 och 40 öre.

Den andra av de föreliggande motionerna tar sikte på förhållandena på landsbygden, och innebörden är i stort sett densamma som i vid föregående riksdagar väckta motioner. Generalpoststyrelsen tillåter sig erinra om motionerna II: 84 och II: 220 vid 1925 års riksdag samt II: 510 vid riksdagen 1934. Över de motioner, som behandlades vid 1925 års riksdag, avgav generalpoststyrelsen yttrande, vilket är intaget såsom bilaga till bevillningsutskottets betänkande nr 36. Vad styrelsen då anförde äger i stort sett fortfarande giltighet, och styrelsen tillåter sig hänvisa till riksdagshandlingarna. Svårigheterna att finna en tillfredsställande lösning i den föreliggande frågan ha emellertid ytterligare ökat sedan 1925.

Vid bifall till den nu föreliggande motionen skulle lokalportot utgå bl. a. för ett brev, som inkomme till en postanstalt genom en lantbrevbärare och utsändes å en annan linje för att tillställas adressaten. En lokalförsändelse skulle på detta sätt i många fall komma att genom postverkets försorg befordras flera mil genom glest befolkade trakter och enstaka byar. Begreppet lokalförsändelse finge härigenom en helt ny innebörd. Lokalportot har alltid varit avsett för brev, som både in- och utlämnas inom ett lokalt område, en viss plats, d. v. s. som varken före eller efter behandlingen vid postanstalt kommer utanför platsen. Undantag från denna allmänna regel ha gjorts endast i de två fall, då Kungl. Maj:t fastställt särskilda lokalportoområden (Stockholm och Göteborg). Anordnandet av dessa lokalportoområden — vilkas lämplighet för övrigt kan ifrågasättas — föranleddes emellertid av särskilda förhållanden.

Även om man skulle godtaga den avsevärda utvidgning av lokalportots omfattning, som förslaget antagande således komme att medföra, måste betydelsefulla invändningar göras mot förslaget. Till att börja med måste bestämmelsen utvidgas för att lokalporto skulle kunna komma till användning, när ett brev postbehandlas vid mer än en postanstalt å samma plats. För närvarande finnes ett 20-tal orter med mer än en postanstalt.

Viktigare än nu nämnda tillägg äro dock de inskränkningar, som bleve nödvändiga. Brev, som nedläggas i brevlåda å fartyg eller järnvägståg och som äro adresserade till den ort, där lådan tömmes, postbehandlas endast vid denna postanstalt. Såsom styrelsen framhöll i sitt yttrande till 1925 års bevillningsutskott, vore det alldeles orimligt att såsom lokalförsändelser taxera dessa brev, vilka ofta nedlagts i lådan å en långt avlägsen ort. Det har därför varit nödvändigt att i den nuvarande definitionen uttryckligen säga, att lokalporto icke utgår i nämnda fall. Härmed är icke sagt, att därmed alltid skipas full rättvisa. Ett brev kan t. ex. vara nedlagt i ångbåtsbrevlåda, när båten befinner sig inom adresspostanstaltens område, i vilket fall detta brev således bort bliva delaktigt av lokalportot. Detta är emellertid endast ett av de många fall, som visa, att bestämmelsen om när lokalporto skall utgå aldrig kan taga hänsyn till alla tänkbara omständigheter.

Enligt nu gällande bestämmelse undantages från åtnjutande av lokalporto även försändelse, som behandlas av lantbrevbärare eller genom postverkets försorg befordras å landsvägslinje. Här ovan ha framhållits de konsekvenser, det skulle medföra, därest lokalportot finge gälla vid lantbrevbäring. Beträffande postbefordringen å landsvägslinjer ha på de senaste åren inträtt förhållanden, som äro ägnade att än mer försvåra lokalportots tillämpning. För att förbättra postförhållandena på landsbygden har generalpoststyrelsen tagit omnibusar och trafikbilar i posttrafikens tjänst. Särskilt ha dessa motorfordon i stor utsträckning försetts med brevlådor. Då emellertid dessa lådor ofta befordras långa sträckor och i vissa fall även förbi postanstalter utan att tömmas, har det blivit nödvändigt bestämma, att lådorna äro avsedda för endast riksförsändelser. Här kan således inträffa samma förhållande som beträffande brev i ångbåtsbrevlåda: en försändelse, som avlämnats inom adresspostanstaltens område och därför bort taxeras såsom lokalförsändelse, betraktas såsom riksförsändelse.

Vid bifall till motionen skulle alla dylika brev betraktas såsom lokalförsändelser, oberoende av om de befordrats förbi en eller flera poststationer (dessa kunna ligga på något avstånd från den väg, motorfordonet trafikerar). Om avsändare av ett dylikt brev vid ett annat tillfälle lade ned brevet i brevlåda vid postanstalten å avgångsorten och även då frankerade brevet såsom lokalförsändelse, bleve brevet lösenbelagt. Än svårare bleve det säkert för adressaten att avgöra, huru svarsbrev skulle frankeras, då de mottagna breven vore behandlade i ena fallet såsom lokalbrev och i andra fallet såsom riksbrev.

Icke minst i allmänhetens eget intresse är det nödvändigt, att under alla förhållanden samma porto gäller mellan två orter. Det kan givetvis icke ifrågakomma att giva bestämmelserna om lokalförsändelser en sådan omfattning, att lokalporto skulle utgå bl. a. mellan alla postanstalter, som beröras av en landsvägslinje, där postbefordringen verkställs av ett med brevlåda försett motorfordon.

Med hänsyn till alla föreliggande omständigheter och då nya kombinationer alltid äro tänkbara, måste generalpoststyrelsen såsom sin mening uttala, att det torde kunna anses omöjligt att erhålla sådana bestämmelser angående lokalportots tillämpning, att därigenom skapas full rättvisa för alla och att svårigheter icke uppstå vid tillämpningen. Emot den nuvarande definitionen kunna visserligen göras anmärkningar, men det är icke anledning att göra någon ändring, så länge icke något bättre kan åstadkommas.

Såsom av det anförda framgår, kan generalpoststyrelsen icke tillstyrka bifall till någon av de föreliggande motionerna. Stockholm den 12 februari 1937.

Kungl. Generalpoststyrelsen

ANDERS ÖRNE.

Gunnar Lager.